

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 18ης Σεπτεμβρίου 2003 *

Στην υπόθεση C-125/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Sozialgericht Leipzig (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Peter Pflücke

και

Bundesanstalt für Arbeit,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 9 της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ ειδ. εκδ. 05/004, σ. 35),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Wathelet, πρόεδρο τμήματος, C. W. A. Timmermans, D. A. O. Edward (εισηγητή), P. Jann και A. Rosas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing και την B. Muttelsee-Schön,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Molde,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. Bygglin,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J. Sack και H. Kreppel,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 2001, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Μαρτίου 2001, το Sozialgericht Leipzig υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 9 της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/004, σ. 35).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του P. Pflücke και του Bundesanstalt für Arbeit (ομοσπονδιακού ιδρύματος εργασίας, στο εξής: Bundesanstalt) ως προς την πληρωμή αντισταθμιστικής αποζημίωσης για ανεξόφλητες μισθολογικές απαιτήσεις λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη (Konkursausfallgeld, στο εξής: αποζημίωση αφερεγγυότητας).

Το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο

- 3 Η οδηγία 80/987 αποσκοπεί να εξασφαλίζει στους μισθωτούς σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη μια ελάχιστη προστασία καθοριζόμενη στο κοινοτικό επίπεδο.

- 4 Το άρθρο 3 της οδηγίας 80/987 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε ορισμένοι οργανισμοί εγγυήσεως να διασφαλίζουν την πληρωμή των ανεξοφλήτων απαιτήσεων των μισθωτών που προέρχονται από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας και αφορούν την αμοιβή για περίοδο πριν μίαν ορισμένη ημερομηνία. Το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιφέρουν ορισμένους περιορισμούς στην εν λόγω υποχρέωση πληρωμής των οργανισμών εγγυήσεως χωρίς, πάντως, να προβλέπει τη δυνατότητα να προβλέπεται αποκλειστική προθεσμία.
- 5 Το άρθρο 5 της οδηγίας 80/987 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους τρόπους οργάνωσης, χρηματοδότησης και λειτουργίας των οργανισμών εγγυήσεως, τηρώντας κυρίως τις ακόλουθες αρχές:

- α) η περιουσία των οργανισμών εγγυήσεως πρέπει να είναι ανεξάρτητη από το κεφάλαιο εκμεταλλεύσεως των εργοδοτών και να έχει συσταθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μη μπορεί να θιγεί από διαδικασίες σε περίπτωση αφερεγγυότητας·
- β) οι εργοδότες πρέπει να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση, εκτός αν αυτή διασφαλίζεται στο σύνολό της από τις δημόσιες αρχές·
- γ) η υποχρέωση πληρωμής εκ μέρους των οργανισμών είναι ανεξάρτητη από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων συνεισφοράς στη χρηματοδότηση.»

6 Το άρθρο 9 της οδηγίας αυτής ορίζει:

«Η παρούσα οδηγία δεν περιορίζει την ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν ή θεσπίζουν ευνοϊκότερες νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις για τους μισθωτούς.»

7 Το άρθρο 10 της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών:

- α) να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα που αποσκοπούν την αποτροπή καταχρήσεων,
- β) να αρνούνται ή να περιορίζουν την υποχρέωση πληρωμής του άρθρου 3 ή την υποχρέωση εγγυήσεως του άρθρου 7, αν είναι φανερό ότι η εκπλήρωση της υποχρέωσης δεν δικαιολογείται λόγω της υπάρξεως ιδιαίτερων δεσμών μεταξύ του μισθωτού και του εργοδότη και κοινά συμφέροντα που πραγματώνονται με συμπαιγνία μεταξύ τους.»

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

8 Δυνάμει του άρθρου 141 b, παράγραφος 1, πρώτη πρόταση, του Arbeitsförderungsgesetz (νόμου για την προώθηση της εργασίας), της 25ης Ιουνίου

1969 (BGBl. 1969 I, σ. 582), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: AFG), δικαίωμα για αποζημίωση λόγω ανεξόφλητων μισθολογικών απαιτήσεων λόγω πτωχεύσεως έχει ο μισθωτός ο οποίος κατά τον χρόνο ενάρξεως της πτωχευτικής διαδικασίας σχετικά με την παρουσία του εργοδότη του έχει ακόμη μισθολογικές απαιτήσεις για τους τρεις τελευταίους μήνες της σχέσεως εργασίας πριν από την ημερομηνία αυτή.

- 9 Το άρθρο 141 ε, παράγραφος 1, του AFG προβλέπει τα εξής:

«Η αποζημίωση χορηγείται κατόπιν αιτήσεως από το αρμόδιο γραφείο εργασίας. Η αίτηση πρέπει να κατατίθεται εντός προθεσμίας δύο μηνών από την έναρξη της πτωχευτικής διαδικασίας. Η πληρωμή αποζημιώσεως σε περίπτωση πτωχεύσεως χορηγείται πάντως αν ο εργαζόμενος έχασε την προθεσμία για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται, υπό την προϋπόθεση ότι έκανε σχετική αίτηση εντός των δύο μηνών από την εξαφάνιση του εμποδίου. Ο εργαζόμενος είναι υπεύθυνος για τη μη τήρηση της προθεσμίας αν δεν επέδειξε την προσήκουσα επιμέλεια για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων του.»

- 10 Ο AFG αντικαταστάθηκε από το βιβλίο III, σχετικά με την προώθηση της εργασίας, του Sozialgesetzbuch (κώδικα κοινωνικής ασφάλισης), της 24ης Μαρτίου 1997 (BGBl. 1997 I, σ. 594). Πάντως, σύμφωνα με το άρθρο 430, παράγραφος 5, του εν λόγω βιβλίου, ο AFG εξακολουθεί να εφαρμόζεται στην πληρωμή της αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας αν η αφερεγγυότητα αυτή επήλθε, όπως εν προκειμένω στην κύρια δίκη, πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999. Ο προβλεπόμενος από το άρθρο 141 ε, παράγραφος 1, του AFG κανόνας σχετικά με την αποκλειστική προθεσμία των δύο μηνών καθώς και με την παρέκτασή της, επαναλαμβάνεται κατ' ουσίαν στο άρθρο 324, παράγραφος 3, του ίδιου βιβλίου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 11 Ο P. Pflücke εργαζόταν υπό την ιδιότητα του κτίστη στην εταιρία G. & S. Bau GmbH στο Pfaffenhofen (Γερμανία) μέχρι την παραίτησή του, στις 30 Ιουνίου 1997. Ο πρώην εργοδότης του, από τον οποίο ζητεί ακόμη την πληρωμή του μισθού του ύψους 3 502,80 γερμανικών μάρκων (DEM) για τον μήνα Ιούνιο 1997, έπαυσε εντελώς τις δραστηριότητές του στις 31 Δεκεμβρίου 1997 και ως προς αυτόν έχει αρχίσει από τις 2 Ιανουαρίου 1998 πτωχευτική διαδικασία.
- 12 Κατά το γερμανικό δίκαιο, ο P. Pflücke όφειλε, για να ανακτήσει την εν λόγω ανεξόφλητη μισθολογική απαίτησή του από τον αρμόδιο οργανισμό εγγυήσεως, δηλαδή το Bundesanstalt, να ζητήσει από τον τελευταίο την πληρωμή αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας εντός των δύο μηνών που έπονται της ημερομηνίας αυτής, δηλαδή μεταξύ της 3ης Ιανουαρίου και της 2ας Μαρτίου 1998.
- 13 Πλην όμως, κατά την περίοδο αυτή, ο P. Pflücke δεν υπέβαλε αίτηση αυτού του είδους. Ο κατά την εποχή εκείνη νομικός του σύμβουλος περιορίστηκε να δηλώσει στις 2 Φεβρουαρίου 1998 την ανεξόφλητη μισθολογική απαίτηση του P. Pflücke στο επιφορτισμένο με την πτωχευτική διαδικασία δικαστήριο.
- 14 Ο σύνδικος της πτωχεύσεως βεβαίωσε, στη συνέχεια, την ύπαρξη καθυστερημένου μισθού ύψους 3 132,65 DEM μόνον. Η βεβαίωση, την οποία ανακοίνωσε στις 10 Μαρτίου 1999 στον P. Pflücke, εστάλη από τον τελευταίο στο Bundesanstalt στις 9 Απριλίου 1999. Στις 9 Ιουνίου 1999, ο P. Pflücke ζήτησε ρητώς την πληρωμή αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας από τον Bundesanstalt.

- 15 Αυτός απέρριψε την αίτηση με απόφαση της 14ης Ιουλίου 1999. Υποστήριξε ότι ο P. Pflücke δεν μπορούσε να λάβει αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας για τον λόγο ότι δεν την είχε ζητήσει εμπροθέσμως. Προσέθεσε ότι ήταν αδύνατον να χορηγηθεί στον P. Pflücke παρέκταση της προθεσμίας αυτής σύμφωνα με το άρθρο 141 ε, παράγραφος 1, τρίτη πρόταση, του AFG, δεδομένου ότι ο νομικός του σύμβουλος είχε γνώση της αφερεγγυότητας.
- 16 Στις 16 Αυγούστου 1999, ο P. Pflücke άσκησε ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής. Ισχυρίστηκε ότι, επειδή ο σύνδικος της πτωχεύσεως είχε αμφισβητήσει αρχικά το ποσό της απαιτήσεως, έπρεπε κατ' αρχάς να αποταθεί στο Arbeitsgericht München (δικαστήριο εργατικών υποθέσεων του Μονάχου) (Γερμανία) και, μετά την ερήμην εκδοθείσα απόφαση από το δικαστήριο αυτό στις 6 Απριλίου 1999, ζήτησε αμέσως, δηλαδή κατ' αυτόν στις 9 Απριλίου 1999, την αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας από το Bundesanstalt. Η αίτηση, επομένως, υποβλήθηκε εμπροθέσμως σ' αυτό.
- 17 Επειδή το Bundesanstalt απέρριψε την ένσταση με απόφαση της 21 Οκτωβρίου 1999, ο P. Pflücke άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής στις 22 Νοεμβρίου 1999 ενώπιον του Sozialgericht Leipzig.
- 18 Το δικαστήριο αυτό συμεριζεται κατ' ουσίαν την ανάλυση του Bundesanstalt και θεωρεί ότι, κατά το γερμανικό δίκαιο, η προσφυγή του P. Pflücke πρέπει να απορριφθεί.
- 19 Το Sozialgericht Leipzig διευκρινίζει ότι ο τρόπος που ενήργησε ο P. Pflücke βασιζόταν σε μία προδήλως εσφαλμένη ερμηνεία του εφαρμοστέου δικαίου. Συγκεκριμένα, ο νομικός σύμβουλος του P. Pflücke έπρεπε, όταν δήλωνε την ανεξόφλητη

μισθολογική απαίτηση στο επιφορτισμένο με την πρωτεύουσα διαδικασία δικαστήριο να ζητήσει επίσης την αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας από το Bundesanstalt ή να το πράξει αργότερα, πριν από το τέλος της αποκλειστικής προθεσμίας. Το Sozialgericht εξηγεί ότι είναι δυνατή η άσκηση μιας τέτοιας αιτήσεως για λόγους προλήψεως και ανεξόδως για τον ενδιαφερόμενο, οπότε στον οργανισμό εγγυήσεως απόκειται να εξακριβώσει αν η απαίτηση πληρωμής είναι βάσιμη ή όχι και το Bundesanstalt δεν θα μπορούσε, επομένως, να αρνηθεί την αίτηση του P. Pflücke. Η εκπρόθεσμη υποβολή της αιτήσεως για αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας από τον νομικό του σύμβουλο μπορούσε, επομένως, να αντιταχθεί στον P. Pflücke.

- 20 Εντούτοις, το Sozialgericht Leipzig έχει αμφιβολίες ως προς το σύμφωνο της αποκλειστικής προθεσμίας για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη, όπως αυτή προβλέπεται από το γερμανικό δίκαιο, προς την οδηγία 80/987, και ειδικότερα προς το άρθρο 9 αυτής. Υπό τις συνθήκες αυτές, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Συμβιβάζεται αποκλειστική προθεσμία που έχει εφαρμογή στις αιτήσεις πληρωμής από τον οργανισμό εγγυήσεως, καθυστερημένων μισθών με το άρθρο 9 της οδηγίας 80/987 του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη;
- 2) Συμμερίζεται το Δικαστήριο την άποψη του Τμήματος ότι μια τέτοια αποκλειστική προθεσμία δεν αποτελεί για τον εργαζόμενο ευνοϊκότερη νομοθετική ή κανονιστική διάταξη υπό την έννοια του άρθρου 9 της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ;

- 3) Υποχρεούται το Τμήμα να μην εφαρμόσει τη διάταξη περί της αποκλειστικής προθεσμίας ενόψει της νομολογίας του Δικαστηρίου;»

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

- 21 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η οδηγία 80/987 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι απαγορεύει την εφαρμογή αποκλειστικής προθεσμίας προβλεπομένης από το εθνικό δίκαιο για την υποβολή της αιτήσεως μισθωτού με την οποία επιδιώκει να επιτύχει, σύμφωνα με τις καθοριζόμενες από την εν λόγω οδηγία λεπτομέρειες, την πληρωμή αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας.

Παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

- 22 Η Γερμανική, η Δανική και η Φινλανδική Κυβέρνηση θεωρούν ότι αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών, όπως αυτή για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη, είναι σύμφωνη τόσο προς την οδηγία 80/987 όσο και προς το κοινοτικό δίκαιο εν γένει.
- 23 Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ειδικότερα ότι μια τέτοια αποκλειστική προθεσμία είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η ανεξάρτητη χρηματοδότηση του οργανισμού εγγυήσεως που απαιτεί η οδηγία 80/987.

- 24 Η Δανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, κατά πάγια νομολογία σχετικά με τη δικονομική αυτονομία των κρατών μελών, είναι θεμιτό να καθορίζουν αυτά την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να υποβάλλεται αίτηση, αποσκοπούσα στην πληρωμή αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας, στον οργανισμό εγγυήσεως, ώστε να γίνει δεκτή.
- 25 Προσθέτει ότι άλλοι λόγοι συνηγορούν υπέρ της αναλύσεως αυτής. Κατ' αρχάς, αυτή η προθεσμία εξυπηρετεί πολλούς σκοπούς διοικητικού και δικονομικού χαρακτήρα. Η δυνατότητα του οργανισμού εγγυήσεως να εξετάζει τις ανεξόφλητες απαιτήσεις που επικαλείται ένας μισθωτός θα μειωθεί με τον καιρό, ειδικότερα αν η οφειλέτης επιχείρηση των απαιτήσεων αυτών δεν υφίσταται πλέον. Επιπλέον, είναι αποτελεσματικότερο τέτοιες απαιτήσεις να δηλώνονται στον οργανισμό εγγυήσεως αμέσως μετά την επέλευση της αφερεγγυότητας. Αυτό επιτρέπει στον οργανισμό εγγυήσεως να σχηματίζει ταχέως μια ιδέα περί της οριστικής σπουδαιότητας της εκκαθαρίσεως και να διασφαλίζει ενιαία μεταχείριση των δηλωθεισών απαιτήσεων.
- 26 Ακολούθως, η ύπαρξη μιας τέτοιας προθεσμίας εξυπηρετεί ένα σκοπό συνδεόμενο με τη χρηματοδότηση του οργανισμού εγγυήσεως. Συγκεκριμένα, είναι σημαντικό ο οργανισμός εγγυήσεως — μετά την υποκατάστασή του στα δικαιώματα των μισθωτών — να μπορεί να συμμετάσχει σε ενδεχόμενη κατανομή του κεφαλαίου, πράγμα που καθιστά δυνατό η προθεσμία δηλώσεως που επιβάλλεται στους μισθωτούς.
- 27 Τέλος, η ύπαρξη μιας τέτοιας προθεσμίας καθιστά δυνατό στον οργανισμό εγγυήσεως να κλείνει οριστικώς τους συνδεόμενους με την αφερεγγυότητα ή με το κλείσιμο μιας επιχειρήσεως φακέλους. Με τον τρόπο αυτό, η προθεσμία αποσκοπεί στην ασφάλεια δικαίου, τη σπουδαιότητα της οποίας το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει στο πλαίσιο παρόμοιων υποθέσεων.

- 28 Η Φινλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, επειδή η οδηγία 80/987 δεν παρέχει καμία ένδειξη ως προς την ακολουθητέα διαδικασία για το ευεργέτημα της αποζημίωσης λόγω αφερεγγυότητας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, για να εγγυηθούν την αποτελεσματικότητα του οργανισμού εγγυήσεως, να θεσπίσουν τις συναφώς αναγκαίες διατάξεις. Η καθορισθείσα προθεσμία για την υποβολή της αιτήσεως καταβολής μιας τέτοιας αποζημίωσης υποχρεώνει στην άνευ καθυστερήσεως ενέργεια, πράγμα το οποίο, αφενός, αυξάνει την ασφάλεια δικαίου και, αφετέρου, μειώνει τις δυνατότητες καταχρήσεως σε βάρος του οργανισμού εγγυήσεως.
- 29 Η Επιτροπή θεωρεί ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η αποκλειστική προθεσμία δεν καθιστά ούτε πρακτικά αδύνατη ούτε υπερβολικά δύσκολη την άσκηση των δικαιωμάτων για πληρωμές αποζημίωσης σε περίπτωση υφισταμένης τότε πτωχεύσεως. Εξάλλου, κατ' αυτήν, η εν λόγω αποκλειστική προθεσμία είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και δεν βλάπτει την αρχή της ισοδυναμίας των δικονομικών λεπτομερειών, σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω λεπτομέρειες δεν πρέπει να είναι ευνοϊκότερες για τα δικαιώματα που βασίζονται μόνο στο εθνικό δίκαιο απ' ό,τι για τις πανομοιότυπες αξιώσεις που βασίζονται στο κοινοτικό δίκαιο.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 30 Η οδηγία 80/987 δεν περιέχει καμία διάταξη που να ρυθμίζει το ερώτημα αν τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν αποκλειστική προθεσμία για την υποβολή της αιτήσεως μισθωτού που αποσκοπεί να λάβει, σύμφωνα με τις καθοριζόμενες από την εν λόγω οδηγία λεπτομέρειες, την πληρωμή αποζημίωσης αφερεγγυότητας.
- 31 Πράγματι, τα άρθρα 4, 5 και 10 της οδηγίας 80/987, τα οποία επιτρέπουν στα κράτη μέλη όχι μόνο να καθορίζουν τους τρόπους οργανώσεως, χρηματοδοτήσεως και

λειτουργίας του οργανισμού εγγυήσεως αλλά επίσης να περιορίζουν υπό ορισμένες περιστάσεις την προστασία που αυτή επιδιώκει να διασφαλίζει στους μισθωτούς, δεν προβλέπουν ούτε χρονικό περιορισμό των δικαιωμάτων που οι μισθωτοί αντλούν από την οδηγία αυτή ούτε περιορισμό της δυνατότητας των κρατών μελών να προβλέπουν αποκλειστική προθεσμία.

- 32 Εξάλλου, το γεγονός ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 80/987, το οποίο αναφέρεται από το αιτούν δικαστήριο στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημά του, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν μεγαλύτερη προστασία από αυτή που απαιτεί η οδηγία, εξηγείται από το γεγονός ότι η οδηγία αυτή διασφαλίζει μόνο στους μισθωτούς, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη τους, μια ελάχιστη προστασία καθοριζόμενη σε κοινοτικό επίπεδο. Το άρθρο αυτό δεν μπορεί, επομένως, να ερμηνεύεται ως αποκλείον τη δυνατότητα για τα κράτη μέλη να προβλέπουν αποκλειστική προθεσμία.
- 33 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα κράτη μέλη είναι κατ' αρχήν ελεύθερα να προβλέπουν στο εθνικό τους δίκαιο διατάξεις που καθορίζουν αποκλειστική προθεσμία για την υποβολή της αιτήσεως μισθωτού που επιδιώκει να επιτύχει, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες της οδηγίας 80/987, την πληρωμή αποζημίωσης λόγω αφερεγγυότητας, αρκεί, πάντως, οι διατάξεις αυτές να τηρούν τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.
- 34 Όσον αφορά τις αρχές αυτές, κατά πάγια νομολογία, αυτές οι προθεσμίες δεν μπορούν να είναι λιγότερο ευνοϊκές από αυτές που αφορούν παρόμοιες αιτήσεις εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο ώστε να καθίσταται πρακτικά αδύνατη η άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η κοινοτική έννομη τάξη (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1976, 33/76, Rewe, Συλλογή τόμος 1976, σ. 747, σκέψη 5, και της 6ης Ιουνίου 2002, C-159/00, Sapod Audic, Συλλογή 2002, σ. I-5031, σκέψη 52).

- 35 Όσον αφορά ειδικότερα την αρχή της αποτελεσματικότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί, όπως φαίνεται να θεωρεί το αιτούν δικαστήριο, ότι ο καθορισμός αποκλειστικής προθεσμίας είναι καθεαυτός ασυμβίβαστος προς την αρχή αυτή, για τον μόνο λόγο ότι θα έχει κατ' ανάγκη ως συνέπεια οι μισθωτοί που δεν τήρησαν την εν λόγω προθεσμία να μην τύχουν πραγματί της θεσπιζομένης από την οδηγία 80/987 προστασίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 16ης Μαΐου 2000, C-78/98, Preston κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-3201, σκέψη 34).
- 36 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει επίσης ότι ο καθορισμός εύλογων αποκλειστικών προθεσμών ανταποκρίνεται, κατ' αρχήν, στην αρχή της αποτελεσματικότητας, καθόσον συνιστά εφαρμογή της αρχής της ασφάλειας δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Preston κ.λπ. σκέψη 33). Όμως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, σε μια κατάσταση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, όσο παρέρχεται ο χρόνος μετά την επέλευση της αφερεγγυότητας του εργοδότη τόσο δυσκολότερη καθίσταται η απόδειξη της πραγματικής υπάρξεως μισθολογικών απαιτήσεων, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλεια δικαίου.
- 37 Πάντως, όσον αφορά την πληρωμή μισθολογικών απαιτήσεων που έχουν, από την ίδια τους τη φύση, πολύ μεγάλη σημασία για τον ενδιαφερόμενο, δεν πρέπει η συντομία της αποκλειστικής προθεσμίας να έχει ως συνέπεια ο τελευταίος να μην καταφέρνει, στην πράξη, να τηρήσει την εν λόγω προθεσμία και, επομένως, να μην τύχει της προστασίας που η οδηγία 80/987 επιδιώκει ακριβώς να του διασφαλίσει.
- 38 Είναι μεν αληθές ότι, συγκρινομένη με τις προθεσμίες του αυτού τύπου που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη, η προθεσμία των δύο μηνών που προβλέπει το γερμανικό δίκαιο δεν εμφανίζεται ως η πλέον σύντομη, πλην όμως πολλά άλλα κράτη μέλη προβλέπουν προθεσμίες ουσιωδώς μακρύτερες ή δεν καθορίζουν μια τέτοια προθεσμία.

- 39 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει ότι η διάρκεια της αποκλειστικής προθεσμίας για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη δικαιολογείται για επιτακτικούς λόγους συνδεδεμένους με την αρχή της ασφάλειας δικαίου, ιδίως την καλή λειτουργία του οργανισμού εγγυήσεως.
- 40 Ως προς το σημείο αυτό, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο οργανισμός εγγυήσεως πρέπει να δηλώνει στο επιφορτισμένο με την πτωχευτική διαδικασία δικαστήριο τις ανεξόφλητες μισθολογικές απαιτήσεις ως προς τις οποίες υποκαθιστά τον εργοδότη. Ενόψει των πολύ σύντομων προθεσμιών που εφαρμόζονται στην υποβολή της δηλώσεως αυτής, ο οργανισμός πρέπει να ενεργεί πολύ γρήγορα, πράγμα που προϋποθέτει ότι οι δικαιούχοι της αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας καθιστούν σ' αυτόν δυνατό να το πράξει.
- 41 Είναι αληθές ότι η μη δυνατότητα συνδυασμού της δηλώσεως των μισθολογικών απαιτήσεων στον οργανισμό εγγυήσεως με την προσήκουσα αποκλειστική προθεσμία θα είχε ως αποτέλεσμα μια ελάχιστα ικανοποιητική νομική κατάσταση, κατά την οποία ο εν λόγω οργανισμός θα έπρεπε να φέρει εξ ολοκλήρου το βάρος των μισθολογικών απαιτήσεων, οι οποίες θα μπορούσαν ενδεχομένως να έχουν καλυφθεί εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από την πτωχευτική περιουσία αν αυτές είχαν δηλωθεί ωρύτερα στον οργανισμό εγγυήσεως από τον ενδιαφερόμενο μισθωτό εργαζόμενο.
- 42 Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί πάντως να δικαιολογήσει τον καθορισμό, για την υποβολή της αιτήσεως πληρωμής αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας, σημαντικά βραχύτερης αποκλειστικής προθεσμίας από την προθεσμία στην οποία υπόκειται ο οργανισμός εγγυήσεως προκειμένου να διεκδικήσει ενώπιον του επιφορτισμένου με την πτωχευτική διαδικασία δικαστηρίου τα δικαιώματά του που απορρέουν από την υποκατάσταση αυτή.

- 43 Η Γερμανική Κυβέρνηση υπενθυμίζει εξάλλου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 141 ε, παράγραφος 1, τρίτη πρόταση, του AFG, ο μισθωτός που άφησε να παρέλθει η προθεσμία των δύο μηνών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται τυγχάνει, εντούτοις, της αποζημίωσης λόγω αφερεγγυότητας υπό τον όρο ότι υποβάλλει την αίτηση εντός των δύο μηνών που έπονται της εξαφάνισής του κωλύματος.
- 44 Μια τέτοια ρήτρα παρεκκλίσεως μπορεί να διαφυλάξει την πρακτική αποτελεσματικότητα της προστασίας που χορηγεί η οδηγία 80/987 μόνο καθόσον οι αρχές που καλούνται να την εφαρμόσουν μεριμνούν ώστε να μην επιδείξουν υπερβολική αυστηρότητα όταν εκτιμούν αν ο ενδιαφερόμενος επέδειξε όλη την προσήκουσα επιμέλεια προκειμένου να επικαλεστεί τα δικαιώματά του.
- 45 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει συναφώς ότι ο P. Pflücke προσέφυγε στις υπηρεσίες ενός νομικού συμβούλου για να υπερασπιστεί τα συμφέροντά του και ότι λόγω της εκπρόθεσμης υποβολής της αιτήσεως για αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας εκ μέρους του τελευταίου, το Bundesanstalt απέρριψε την αίτηση αυτή. Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει αν τα διαβήματα αυτά αρκούν για να θεωρηθεί ότι ο P. Pflücke επέδειξε την απαιτούμενη επιμέλεια προκειμένου να διεκδικήσει τα δικαιώματά του.
- 46 Ενόψει των προεκτεθέντων, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 80/987 δεν απαγορεύει την εφαρμογή αποκλειστικής προθεσμίας προβλεπομένης από το εθνικό δίκαιο για την υποβολή της αιτήσεως μισθωτού με την οποία αυτός επιδιώκει να πετύχει, σύμφωνα με τις καθοριζόμενες από την εν λόγω οδηγία λεπτομέρειες, την πληρωμή αποζημίωσης λόγω αφερεγγυότητας, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή η προθεσμία δεν είναι λιγότερο ευνοϊκή από αυτές που αφορούν παρόμοιες αιτήσεις εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν αντιμετωπίζεται κατά τρόπο ώστε να καθίσταται πρακτικά αδύνατη η άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η κοινοτική έννομη τάξη (αρχή της αποτελεσματικότητας).

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 47 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν πρέπει να αρνηθεί την εφαρμογή της εθνικής διατάξεως που προβλέπει αποκλειστική προθεσμία για την υποβολή των αιτήσεων πληρωμής αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας.
- 48 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, αν το εθνικό δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εθνική διάταξη που προβλέπει την αποκλειστική προθεσμία δεν είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου και ότι, επιπλέον, δεν είναι δυνατή καμία σύμφωνη ερμηνεία της διατάξεως αυτής, πρέπει να αρνηθεί να την εφαρμόσει (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1978, 106/77, *Simmenthal*, Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 21, της 14ης Ιουλίου 1994, C-91/92, *Facini Dori*, Συλλογή 1994, σ. I-3325, σκέψη 26, και της 19ης Νοεμβρίου 2002, C-188/00, *Kurz*, Συλλογή 2002, σ. I-10691, σκέψη 69).
- 49 Επομένως, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το εθνικό δικαστήριο οφείλει, αν διαπιστώνει ότι η εθνική διάταξη που προβλέπει την αποκλειστική προθεσμία δεν είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου και ότι, επιπλέον, δεν είναι δυνατή καμία σύμφωνη ερμηνεία της διατάξεως αυτής, να αρνηθεί να την εφαρμόσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική, η Δανική και η Φινλανδική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 2001 το Sozialgericht Leipzig, αποφαινεται:

- 1) Η οδηγία 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, δεν απαγορεύει την εφαρμογή αποκλειστικής προθεσμίας προβλεπόμενης από το εθνικό δίκαιο για την υποβολή της αιτήσεως μισθωτού με την οποία αυτός επιδιώκει να πετύχει, σύμφωνα με τις καθοριζόμενες από την εν λόγω οδηγία λεπτομέρειες,

την πληρωμή αντισταθμιστικής αποζημίωσης για τις ανεξόφλητες μισθολογικές απαιτήσεις λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή η προθεσμία δεν είναι λιγότερο ευνοϊκή από αυτές που αφορούν παρόμοιες αιτήσεις εσωτερικής φύσεως (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν αντιμετωπίζεται κατά τρόπο ώστε να καθίσταται πρακτικά αδύνατη η άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η κοινοτική έννομη τάξη (αρχή της αποτελεσματικότητας).

- 2) Το εθνικό δικαστήριο οφείλει, αν διαπιστώνει ότι η εθνική διάταξη που προβλέπει την αποκλειστική προθεσμία δεν είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου και ότι, επιπλέον, δεν είναι δυνατή καμία σύμφωνη ερμηνεία της διατάξεως αυτής, να αρνηθεί να την εφαρμόσει.

Wathelet

Timmermans

Edward

Jann

Rosas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Σεπτεμβρίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass

M. Wathelet